

Sygn. akt : I Ca 367/18, I Cz 455/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy we Włocławku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Mariusz Nazdrowicz (spraw.)
Sędziowie:	SO Lucyna Samolińska SO Aneta Sudomir-Koc
Protokolant:	st. sekr. sąd. Małgorzata Dybowska-Pyrek

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2019 r. we Włocławku

na rozprawie

sprawy z powództwa R. F. i S. F.

przeciwko M. W.

przy udziale Prokuratora Rejonowego w Aleksandrowie Kujawskim

o ustalenie nieważności umowy

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Aleksandrowie Kujawskim

z dnia 12 lipca 2018 roku, sygn. akt I C 203/18

i zażalenia pozwanego na rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawarte

w punkcie 2 (drugim) w/w wyroku

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 (drugim) w ten sposób, że zasądza solidarnie od powodów R. F. i S. F. na rzecz pozwanego M. W. kwotę 5417 (pięć tysięcy czterysta siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
2. oddala apelację powodów;
3. zasądza solidarnie od powodów na rzecz pozwanego kwotę 2755 (dwa tysiące siedemset pięćdziesiąt pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

4. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Aleksandrowie Kujawskim na rzecz adwokata D. W., prowadzącej Kancelarię Adwokacką we W. kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych powiększoną o należny podatek VAT tytułem nieopłaconych kosztów pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSO Lucyna Samolińska SSO Mariusz Nazdrowicz SSO Aneta Sudomir - Koc

Sygn. akt I Ca 367/18 i I Cz 455/18

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w Aleksandrowie Kujawskim oddalił powództwo R. F. i S. F. przeciwko M. W. o ustalenie nieważności umowy pożyczki (pkt 1 wyroku), nie obciążył powodów należnymi pozwanemu kosztami procesu

(pkt 2) oraz przyznał adwokatowi D. W. od Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Aleksandrowie Kujawskim) kwotę 4428 zł (w tym 828 zł podatku VAT) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej małż. F. z urzędu (pkt 3). U podstaw tego rozstrzygnięcia legły następujące ustalenia faktyczne i ich ocen prawna:

Pozwany prowadził działalność gospodarczą pod firmą L. (...), polegającą na udzielaniu pożyczek hipotecznych. Ogłaszał się w prasie pozyskując w ten sposób klientów, którzy dzwonili i umawiali się na spotkanie. Następnie dokonywana była ocena nieruchomości mającej być przedmiotem zabezpieczenia, a transakcje finalizowane były w formie aktu notarialnego w Kancelarii Notarialnej prowadzonej przez M. P. w A..

W dniu 20 maja 2008 roku S. F. i R. F. zawarli z M. W. umowę pożyczki sporządzoną w formie aktu notarialnego Repertorium (...) nr (...) przez Notariusza M. P.. Zgodnie z zawartą umową M. W. jako pożyczkodawca udzielił S. i R. małżonkom F. pożyczki

w kwocie 60.000 złotych wraz z odsetkami w kwocie 1470 zł. Termin zwrotu pożyczki w kwocie 61.470 zł oznaczono na dzień 20 czerwca 2008 roku. Pożyczkobiorca miał przedłużyć pożyczkobiorcom termin zwrotu pożyczki o kolejne miesiące pod warunkiem zapłacenia przez nich odsetek w wysokości 1/12 czterokrotności wysokości stopy lombardowej NBP za każdy miesiąc z obowiązkiem wpłaty tejże kwoty na rachunek pożyczkodawcy. Zgodnie

z zawartą umową w razie opóźnienia ze spłatą pożyczki pożyczkodawcy przysługiwać miały odsetki umowne za zwłokę w wysokości 15 % w skali miesiąca do dnia całkowitej spłaty liczone od kwoty 61.470 zł od dnia 21 czerwca 2008 roku. Ponadto S. i R. małżonkowie F.

w paragrafie 5 umowy udzielili M. W. pełnomocnictwa do dokonywania spłaty ich zobowiązania w kwocie 27.179,00 zł do Komornika Sądowego w A. w sprawie Km 1363/07, kwoty 12.900 zł do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Placówki Terenowej

w A. oraz kwoty 3.100 zł na rzecz G. (...)

w A., a ponadto do ustanowienia na nieruchomości należącej do S. i R. małżonków F. położonej w Z., gmina A., o powierzchni 11,6600 ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta Kw (...) hipoteki zwykłej w kwocie 60.000 zł wraz z opisanymi w tym akcie odsetkami.

W dniu 30 października 2008 roku powodowie zawarli

z M. W. kolejną umowę pożyczki sporządzoną w formie aktu notarialnego Repertorium (...) Nr (...) przez notariusza M. P.. Zgodnie z zawartą umową M. W. jako pożyczkodawca udzielił S. i R. małżonkom F. pożyczki

w kwocie 60.500 zł wraz z odsetkami w kwocie 1.520 zł. Termin zwrotu pożyczki w kwocie 62.020 zł oznaczono na dzień 30 listopada 2008 roku. Pożyczkodawca miał przedłużyć pożyczkobiorcom termin zwrotu pożyczki o kolejne miesiące pod warunkiem zapłacenia przez nich odsetek w wysokości 1/12 czterokrotności wysokości stopy lombardowej NBP za każdy miesiąc

z obowiązkiem wpłaty tejże kwoty na rachunek pożyczkodawcy. Zgodnie

z zawartą umową w razie opóźnienia ze spłatą pożyczki pożyczkodawcy przysługiwać miały odsetki umowne za zwłokę w wysokości 15 % w skali miesiąca do dnia całkowitej spłaty liczone od kwoty 62.020 zł od dnia 1 grudnia 2008 roku. W paragrafie 5 umowy S. i R. F. ustanowili na należącej do nich nieruchomości położonej w Z., gmina A., dla której prowadzona jest księga wieczysta Kw (...), hipotekę zwykłą w kwocie 60.500 zł wraz z opisanymi w tym akcie odsetkami.

S. i R. małżonkowie F. nie znali wcześniej pozwanego. To z ich strony wyszła inicjatywa dotycząca zawarcia pierwszej umowy. Przed podpisaniem aktu notarialnego miały miejsce dwa spotkania. Zarówno w trakcie tych spotkań jak i notariusza M. W. nie kierował pod ich adresem żadnych gróźb. Zawierając umowę z 20 maja 2008 roku małżonkowie F. nie działali pod wpływem przymusu. Umowa taka nie była też zawarta dla pozorów, gdyż pozwany spłacił zadłużenie pożyczkobiorców.

W dniu 15 marca 2010 roku R. F. i S. F. wnieśli do Sądu Okręgowego we Włocławku pozew o pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych w postaci zaopatrzonych w klauzulę wykonalności aktów notarialnych: umowy z dnia 20 maja 2008 roku, sporządzonej w formie aktu notarialnego Repertorium (...) Nr (...) oraz umowy z dnia 30 października 2008 roku sporządzonej w formie aktu notarialnego Repertorium (...) Nr (...), kwestionując wysokość naliczanych odsetek jako zbyt wygórowanych. Sąd Okręgowy we Włocławku w punkcie 1. wyroku z dnia 12 stycznia 2011 roku częściowo pozbawił wykonalności akt notarialny sporządzony w dniu 30 października 2008 roku W Kancelarii Notarialnej w A. przy ul. (...) przed notariuszem M. P. za numerem Repertorium(...) Nr (...) zaopatrzonej w klauzulę wykonalności z dnia 29 czerwca 2009 roku, to jest w zakresie obowiązku zapłaty ponad kwotę 43.575 złotych oraz w zakresie obowiązku zapłaty odsetek umownych za opóźnienie w spłacie kapitału w całości do dnia 30 kwietnia 2009 roku, a także w części przekraczającej odsetki w wysokości 30 % w skali roku liczone od kwoty 43.575 zł od dnia 1 maja 2009 roku do dnia zapłaty. W punkcie 2. wyroku częściowo pozbawił wykonalności akt notarialny sporządzony w dniu 20 maja 2008 roku w Kancelarii Notarialnej w A. przy ul. (...) przed notariuszem M. P. za numerem Repertorium (...) Nr (...) zaopatrzonej w klauzulę wykonalności z dnia 30 września 2008 roku, to jest w zakresie obowiązku zapłaty ponad kwotę 46.433 zł oraz w zakresie obowiązku zapłaty odsetek umownych za opóźnienie w spłacie kapitału w całości do dnia 30 kwietnia 2009 roku, a także w części przekraczającej odsetki w wysokości 29% w skali roku liczone od kwoty 46.433 zł od dnia 1 maja 2009 roku do dnia zapłaty. Na skutek apelacji S. F. i R. F. od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 10 czerwca 2011 roku zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 3. o tyle, że wpisaną w tym punkcie dwukrotnie kwotę 46.433 zł obniżył do kwoty 43.273,30 zł.

Powyższe orzeczenie uwzględnił Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w A. w prowadzonym postępowaniu egzekucyjnym sygn. akt Km 943/09.

W świetle powyższych ustaleń Sąd I instancji uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Przedmiotowa umowa nie przewidywała naliczenia „lichwiarskich” odsetek, a nawet gdyby tak je potraktować to nie rzutowałoby to na całość umowy i nie pociągało za sobą jej nieważność z tej przyczyny (art. 58 § 1 kc). Oświadczenie woli powodów w przedmiocie zawarcia inkryminowanej umowy nie zostało złożone pod wpływem groźby. Niezależnie od tego dawno już upłynął termin z art. 88 kc, w którym mogli uchylić się od skutków prawnych swojego oświadczenia. Nie wchodziła również w grę pozorność umowy (art. 83 § 1 kc). Nie doszło także do wyzysku powodów (art. 388 kc), a również i tutaj uprawnienie unieważnienia umowy (dwuletnie – art. 388 § 2 kc) wygasło. Oprócz tego powodowie nie wykazali interesu prawnego w rozumieniu art. 189 kpc warunkującego uwzględnienie powództwa. W zakresie kosztów procesu Sąd meriti zastosował instytucję przewidzianą w art. 102 kpc z uwagi na trudną sytuację materialną powodów. O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodom Sąd ten orzekł biorąc pod uwagę przepisy § 8 pkt 6 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. 2019.18).

Apelację od powyższego wyroku wnieśli powodowie, natomiast pozwany wywiódł zażalenie na postanowienie o kosztach procesu. Apelujący zarzucili naruszenie przepisu prawa procesowego (art. 299 kpc w zw. z art. 302 § 1 kpc i w zw. z art. 227 kpc poprzez pominięcie dowodu

z przesłuchania stron, który był konieczny oraz art. 233 kpc wskutek zaniechania wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego

i wyprowadzenia wniosków w oparciu o pobieżną analizę dowodów) oraz błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę „zaskarżonego postanowienia” (polegający na przyjęciu, iż „w sprawie nie zachodzą podstawy do stwierdzenia nieważności przedmiotowej umowy z uwagi na jej sprzeczność z zasadami współzycia społecznego oraz przyjęciu, iż powodowie nie wykazali interesu prawnego w udzieleniu ochrony prawnej w drodze wytoczonego powództwa, pomimo iż analiza zebranego materiału dowodowego prowadzi do wniosków odmiennych”). Powołując się na powyższe skarżący ci wnieśli

o zmianę kwestionowanego wyroku w punkcie 1 (pierwszym) i ustalenie nieważności umowy z dnia 20 maja 2008 roku względnie o jego uchylenie

i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom w postępowaniu apelacyjnym.

Pozwany w swoim zażaleniu zarzucił naruszenie prawa procesowego – art. 102 kpc poprzez jego zastosowanie mimo braku ku temu uzasadnionych podstaw. Podnosząc ten zarzut domagał się zmiany wyroku w punkcie 2 (drugim) i zasądzenie na jego rzecz solidarnie od powodów kwoty 5417 zł tytułem kosztów, a ponadto kosztów postępowania zażaleniowego.

Występujący w sprawie Prokurator Rejonowy w Aleksandrowie Kujawskim wniósł o uwzględnienie apelacji oraz o oddalenie zażalenia pozwanego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu wobec braku jakichkolwiek uzasadnionych podstaw, natomiast zażalenie skutkowało zmianą rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Za całkowicie chybiony należało uznać zarzut sugerujący nieprawidłowości w zakresie przesłuchania powodów w charakterze strony. Zgodnie z treścią przepisu art. 302 § 1 kpc Sąd może przesłuchać jedną stronę, gdy druga nie stawi się na przesłuchanie. Małżonkowie F. zostali wezwani do osobistego stawiennictwa na rozprawę w dniu 12 lipca 2018 roku właśnie w tym celu (wezwania doręczono im 30 maja 2018 roku – k. 127). Warto dodać, że było to drugie wezwanie, gdyż bez żadnego usprawiedliwienia nie stawili się oni do Sądu w dniu 29 maja 2018 roku (już wtedy Sąd miał podstawy do zamknięcia rozprawy i wydania wyroku). Do chwili zakończenia posiedzenia

w dniu 12 lipca 2018 roku nie wpłynęły jakiegokolwiek dokumenty świadczące

o konieczności odroczenia rozprawy z uwagi na przyczynę wskazaną w art. 214 § 1 kpc. Sąd Rejonowy zasadnie więc ocenił, że wystarczające będzie przesłuchanie jedynie pozwanego, gdyż niestawiennictwo skarżących było wynikiem przyjętej przez nich postawy. Dopiero po wydaniu wyroku powodowie złożyli pismo (które wpłynęło 18 lipca 2018 roku), w którym podjęli próbę wyjaśnienia swojego niestawiennictwa. Trzeba jednak wyraźnie zaznaczyć, że dotyczyło ono jedynie osoby R. F., gdyż to ona korzystała z pomocy w szpitalu w dniu 11 lipca 2018 roku i powoływała się na zwolnienie lekarskie obejmujące okres 18 maja – 16 lipca 2018 roku. W żaden sposób swojej nieobecności nie usprawiedliwił S. F. i wobec tego nie było żadnych przeszkód, aby uczestniczył w rozprawie w dniu 12 lipca ub.r.

W przypadku powódki trzeba mieć jednak na uwadze, że w myśl art. 214 § 1 kpc usprawiedliwienie niestawiennictwa z powodu choroby wymaga przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie Sądu wystawionego przez lekarza sądowego. Tego wymogu przedmiotowe zwolnienie nie spełnia. Ubocznie można też zauważyć – co symptomatyczne – że (powódka wiedząc z dużym wyprzedzeniem o terminie rozprawy) nie podjęła jakiegokolwiek czynności zmierzających do jej odroczenia. Wszystko to prowadzi do konkluzji, iż przesłuchując jedynie pozwanego Sąd Rejonowy nie dopuścił się jakiegokolwiek uchybień.

Bezzasadny okazał się również zarzut obrazy przepisu art. 233 kpc (najprawdopodobniej – choć tego można się tylko domyślać, gdyż nie zostało to wyartykułowane w apelacji – chodziło o § 1 tego przepisu).

W judykaturze wielokrotnie już wyjaśniano (z wyjątkowo bogatego orzecznictwa przykładowo: postanowienie Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2001 roku IV CKN 970/00 nie publ., LEX nr 52753 i wyrok tego Sądu z 6 lipca 2005 roku III CK 3/05 nie publ., LEX nr 1809925, wyrok Sądu Apelacyjnego

w Krakowie 18 września 2018 roku I ACa 112/18 nie publ. LEX nr 2561178) że do skutecznego postawienia zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc konieczne jest wskazanie przyczyn dyskwalifikujących ocenę dowodów dokonaną przez Sąd, określenie, jakie kryteria oceny naruszył Sąd przy ocenie konkretnych dowodów uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając lub zarzucenie Sądowi, iż rażąco naruszył zasady logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego wraz ze wskazaniem, w jaki sposób do tego doszło oraz stwierdzeniem, że uchybienie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy. Postawienie wspomnianego zarzutu nie może polegać na zaprezentowaniu ustalonego przez siebie – na podstawie własnej oceny dowodów – stanu faktycznego. Tym bardziej nie może przynieść oczekiwanego przez skarżącego skutku ogólnikowe stwierdzenie o dokonaniu przez Sąd dowolnej, a nie swobodnej ocenie dowodów (wyroki Sądów Apelacyjnych:

w Krakowie z 6 lipca 2018 roku I ACa 25/18 nie publ., LEX nr 2561177 i w Poznaniu z 26 czerwca 2018 roku I ACa 1417/17 nie publ., LEX nr 2546266). Właśnie taka sytuacja zaistniała w rozpatrywanej sprawie, gdzie uchybienie Sądu Rejonowego ma polegać na nierzetelnej i niezbyt wnikliwej analizie zebranych dowodów bez powołania jakichkolwiek konkretów. Taka konstrukcja tego zarzutu przesądza o jego bezskuteczności, czego w świetle poczynionych wyżej uwag nie trzeba szerzej uzasadniać.

Także konstrukcja ostatniego z zarzutów musi budzić zdziwienie. Pomijając już bowiem nawet to, że „błąd w ustaleniach faktycznych” (w istocie sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego) nie jest błędem samym w sobie, ale wynikiem naruszenia przez Sąd jakiegoś innego przepisu normującego postępowanie dowodowe (najczęściej art. 233 § 1 kpc) i następstwem pierwotnie dokonanej oceny dowodów (w związku z czym dla swojej skuteczności musi być powołany ze wskazaniem naruszonego przepisu) to w tym konkretnym przypadku miałby on polegać na odmowie zastosowania przepisu art. 189 kpc

w zw. z art. 58 § 2 kc. Jest to więc kwestia niezastosowania odpowiednich przepisów prawa materialnego, a nie wskazywanej sprzeczności. Zarzut ten nie ma więc nic wspólnego z ustaleniami faktycznymi.

Konkludując tą część rozważań – podjęta w apelacji próba podważenia ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd I instancji była bezskuteczna i w tych warunkach Sąd Okręgowy przyjął ustalenia te jako własne czyniąc je podstawą orzekania w postępowaniu apelacyjnym.

Pozbawiony słuszności był również przywołany przez chwilą zarzut naruszenia prawa materialnego. W żaden sposób nie został on uzasadniony. Można wobec tego ograniczyć się do stwierdzenia, że Sąd odwoławczy podziela dokonaną przez Sąd a quo analizę umowy z 20 maja 2008 roku w kontekście art. 58 § 2 kc. Niezależnie od tego trzeba zauważyć, że zgodnie z treścią przepisu art. 365 § 1 kpc strony i Sąd wiąże prawomocne orzeczenie. Kwestia ważności przedmiotowej umowy została przesądzona wyrokiem Sądu Okręgowego we Włocławku z dnia 12 stycznia 2011 roku

w sprawie sygn. I C 42/10. Sąd ten bowiem pozbawił częściowo tytuł wykonalności sporządzony w dniu 20 maja 2008 roku uznając, że umowa była nieważna tylko w zakresie części odsetek. Nieważność całej umowy skutkowałaby pozbawieniem wykonalności w całości. Prawomocny wyrok swoją mocą powoduje, że nie jest możliwe dokonanie odmiennej oceny

i odmiennego osądzenia tego samego stosunku prawnego w tych samych okolicznościach faktycznych i prawnych między tymi samymi stronami. Warto też na marginesie wspomnieć – co być może umyka uwagi powodów – że nawet ustalenie nieważności umowy pożyczki nie skutkowałoby wygaśnięciem zobowiązania i zwolnieniem ich od obowiązku zwrotu co najmniej kapitału, gdyż w przypadku nieważności czynności prawnej strony muszą sobie zwrócić wzajemne świadczenia (art. 496 kc w zw. z art. 494 kc i 497 kc).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy we Włocławku na podstawie art. 385 kc oddalił apelację.

Zasadne natomiast okazało się zażalenie pozwanego na rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Sąd meriti trafnie wskazał, że odstąpienie od obciążenia strony przegrywającej sprawę kosztami procesu poniesionym przez przeciwnika procesowego jest możliwe jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach tj. wówczas, gdy z uwagi na okoliczności konkretnej sprawy zastosowanie ogólnych zasad odpowiedzialności za wynik procesu byłoby sprzeczne z zasadą słuszności

(powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współzycia społecznego). Do kręgu okoliczności uzasadniających zastosowanie art. 102 kpc zalicza się fakty zarówno związane z przebiegiem procesu jak i istniejące poza nim. Do pierwszych zalicza się sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenie dla strony, przedawnienie, prekluzję, a także subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczenia. To ostatnie musi jednak być oparte na obiektywnych podstawach (tak np. Sądy Apelacyjne: w Szczecinie w wyroku z dnia 9 czerwca 2016 roku nie publ., Legalis

nr 1508850 i w Lublinie w wyroku z dnia 25 maja 2017 roku III AUa 1290/16 nie publ., LEX nr 2304353). Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym apelację zapatrywanie to w pełni podziela, gdyż trudno znaleźć jakieś racje przemawiające za tym, że jeżeli strona zgłasza roszczenia oderwane co do samej zasady jak i rozmiarów od rzeczywistości to jej adwersarz miałby tylko dlatego ponieść koszty podjętej obrony. Okoliczności z obu tych grup nie muszą występować razem, ale sama w sobie trudna sytuacja materialna strony nie uzasadnia zastosowania omawianej instytucji prawnej. Podobnie sam fakt korzystania przez stronę ze zwolnienia od kosztów nie zwalania jej z obowiązku zwrotu kosztów procesu na rzecz przeciwnika (np. wyroki Sądów Apelacyjnych: w Warszawie z 18 lipca 2018 roku I ACa 295/17 nie publ., LEX nr 2547098,

w Krakowie z 6 lipca 2018 roku I ACa 1589/17 nie publ., LEX nr 2615595

i w Szczecinie z 9 maja 2018 roku I ACa 978/17 nie publ., LEX nr 2513019). Sąd Rejonowy w Aleksandrowie Kujawskim zastosował instytucję przewidzianą w art. 102 kpc jedynie z uwagi na trudną sytuację materialną powodów. Jest to jednak – jak wspomniano – niewystarczające do odstąpienia od ogólnej zasady odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 § 1 kpc). Nie zaistniały przy tym żadne inne przesłanki uzasadniające zastosowanie art. 102 kpc. W szczególności powodowie nie mieli obiektywnych podstaw do przekonania o zasadności roszczeń, skoro kwestia ich sporu z pozwanym na tle umowy z 20 maja 2008 roku została już kilka lat wcześniej rozstrzygnięta. W rezultacie zażalenie należało uwzględnić na podstawie art. 386 § 1 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc. Pozwanemu należał się zwrot wszystkich poniesionych przez niego kosztów, sprowadzających się do wynagrodzenia reprezentującego go radcy prawnego (5400 zł - § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych - tekst jedn.: Dz. U. 2018.265) oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (17 zł), co daje łącznie kwotę 5417 złotych.

O kosztach postępowania za drugą instancję orzeczono na podstawie art. 98 § 1 kpc. Natomiast nawet w sytuacji, gdy Sąd I instancji stosuje przepis art. 102 kpc to nie ma automatycznie podstaw do takiego samego rozstrzygnięcia w postępowaniu drugoinstancyjnym. Przekonanie strony

o zasadności zajmowanego stanowiska przestaje być aktualne w postępowaniu apelacyjnym, skoro strona zna już motywy jakimi kierował się Sąd wydając niekorzystne dla niej orzeczenie (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 30 marca 2012 roku III CZ 13/12 nie publ., LEX nr 1164738 i z dnia 15 grudnia 2011 roku II CZ 128/11 nie publ., LEX nr 1298077 oraz dalsze wskazane

w uzasadnieniu tych postanowień judykaty). W rozpatrywanej sprawie za niezastosowaniem przywołanego przepisu przemawiały więc przedstawione wyżej argumenty. Pozwanemu należał się zatem zwrot całości kosztów za drugą instancję, na które składają się opłata od zażalenia (55 zł) i wynagrodzenie pełnomocnika. Dla ustalenia jego wysokości należało przyjąć, że postępowanie zażaleniowe w zaistniałej sytuacji procesowej jest częścią postępowania apelacyjnego i straciło swoją odrębność, którą posiadałoby, gdyby powodowie nie wnieśli apelacji. Dlatego też pozwanemu przysługuje jedno wynagrodzenie – za postępowanie apelacyjne. Przy wskazanej wartości przedmiotu zaskarżenia wynosi ono 2700 zł (§ 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 6 wskazanego rozporządzenia z dnia 22 października 2015 roku).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej

z urzędu powodom w postępowaniu apelacyjnym rozstrzygnięto w myśl art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku „Prawo o adwokaturze” (tekst jedn.; Dz. U. 2018.1184) mając na uwadze stawki określone w § 16 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 8 pkt 6 oraz § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu ... tj. kwotę 1800 zł powiększoną o należny podatek VAT.

SSO Lucyna Samolińska SSO Mariusz Nadzrowicz SO Anesta Sudomir – Koc